

Joka makaroniin pitää mahtua pöytätävät ja syyt niiden takana

(Mareena Heinonen 2016)

Meidän tarinassa on aika ennen huostaanottoa, sen aikana ja sen päätyttyä. Monta aikaa on jäänyt elämästämme välistä, toisaalta olemme kokeneet aikoja, joiden emme uskoneet olevan mahdollisia.

Odottaminen on pahinta. Epätietoisuus. Joku muu päättää, mutta et tiedä mitä. Tai koska. Joten odotat, elämä pausella. Epäelämää.

Aikuisen elämässä ei isoja tapahdu, vaikka vuosi tai pari jäisikin välistä. Lapsen kohdalla aika on tiiviimpää, muutamassa kuukaudessa muuttuu paljon. Aikuiselle kevät on kevät muiden joukossa, lapselle kevät on viidennen luokan kevät, tai ala-asteen viimeinen kevät, tai lukion ensimmäinen. Se ei odota ketään. Se tapahtuu, vaikka lapsi olisi odotustilassa, pausella.

Viimeinen kesä ennen koulun alkua. Rippikoulukesä.

Syksy, jolloin alkoi yläaste. Talvi, jolloin piti päättää peruskoulun jälkeisestä opiskelusta.

Ne tapahtuvat kerran, ja ovat sitten ohi. Ne tapahtuvat, vaikkei niitä eläisikään läpi. Ja ovat sitten ohi, lopullisesti.

Ajan ominaisuudet vaihtelevat myös tapaamisiin liittyen.

Kun vanhempana on lapsen elämässä fyysisesti läsnä vain tapaamisilla, muuttaa aika olemustaan.

Muutamaan tuntiin tai päivään pitää tiivistää pala oikeaa elämää. Suuri osa tiedon, ymmärryksen ja perinteiden, arvojen siirtämisestä vanhemmalta lapselle tapahtuu yleensä arjen lomassa, sivulauseissa enemmän kuin saarnoina. Kun yhteinen arki puuttuu, korostuu jokainen sivulause ja äänenpaino, teko ja ele. Tapaamisissa on helposti juhlan tuntua, ovathan ne poikkeustilanteita, mutta yhteinen arki, oikea elämä, on kuitenkin se, mitä ainakin meillä eniten kaivattiin. Joten viikonloput koitettiin lavastaa arjeksi, luoda luontevaa, tavallista yhdessä elämistä, tai ainakin heijastus siitä. Niihin koitettiin mahduttaa niin vastuita ja velvollisuuksia kuin hetkestä nauttimista ja ihan vaan olemistakin. Jokaiseen makaroniin piti mahtua pöytätavat ja syyt niiden takana, likaiseen sukkaan esteettiset arvot ja maailman kauneuden näkeminen, jokaiseen iltapesuun välittäminen ja huolehtiminen.

Lapselle ovat sanat menettäneet merkityksensä jo kauan sitten. Kun on joutunut kerta toisensa jälkeen pettymään lupauksiin avusta, välittämisestä ja kotiin pääsemisestä, teot puhuvat uskottavammin.

Mutta tekoihin on vain pieniä hetkiä.

Puhelimen kautta

on vaikea vakuuttaa teoilla.

Sijoitettu lapsi tarvitsee silti vakuutteluja, uudelleen

ja uudelleen, varsinkin rakkaudesta, ainutlaatuisuudestaan ja kuulumisestaan perheeseen. Oma tyttöni kaipasi vakuuttelua pohjattomasti, mikä tuntui välillä uuvuttavalta. Suhtautumistani helpotti kun tajusin, että pohjattomuus johtui siitä, että pohja oli konkreettisesti pudonnut pois huostaanoton myötä.

Nyt, useamman vuoden jälkeen, alkaa pohja taas välillä jo pitääkin, ainakin hetkittäin. Uusi pohja on rakennettu yhdessä sijaisperheen kanssa vähä vähältä kestävämmäksi.

Kaiken mukavan ja juhla-arkisen lisäksi tapaamisiin piti mahduttaa tilaa myös surun, ikävän ja kiukun vastaanottamiselle.

Alkuun lapsi yritti pidätellä negatiivisia tunteitaan tapaamisilla ja halusi kaiken olevan hymyä ja iloa. On kuitenkin mahdotonta nauttia aidosti, jos samalla joutuu kaksin käsin pitelemään varjojaan piilossa. Aloin rohkaista lasta päästämään esiin myös kurjempia tunteitaan. Eikä siihen paljon tarvittu. Riitti kun sanoin, että näen hänen pahan olonsa.

Kun surut ja ikävät nostettiin pöydälle ja äitinä opin ottamaan ne vastaan sellaisinaan, koittamatta selitellä niitä pois, aukeni uudenlainen ilo ja luottamus yhteisiin hetkiin. Ei toki ollut aina, eikä ole edelleenkään, helppoa ottaa vastaan rajuiksi syytöksiksi verhottua kipeää hylkäämisen tunnetta ja pelottavia epäilyjä siitä,

ettei äiti ehkä rakastakaan. Meillä epäilyt ottivat yleensä muotonsa vahvoina väitteinä:

- Sä et vaan haluu elää mun kanssa!
- Sä et edes haluu mua kotiin takasin!
- Sä haluut vaan saada tehdä mitä sua huvittaa, ilman mua!

Sattuivathan ne, osuivat äitiin minussa kuin ydinkärjet.

Niiden rinnalla viralliset lausunnot äidiksi kelpaamattomuudestani olivat aneemisia ampiaisenpistoja. Järjellä ajattelin, että tapahtuneiden tosiasioiden valossa tilanteen saattoi kokea juuri niin. Lapsen syytökset olivat siis aivan oikeutettuja, vaikka eivät pitäneetkään paikkaansa. Sen tajuaaminen ei helpottanut lainkaan, päinvastoin! Minä äitinä olin saanut aikaan tilanteen, jossa lapsi oikeutetusti syytti minua hylkäämisestä ja epäili rakkauttani.

Suhtautumista, ja omaa kipuani helpotti, kun tajusin mistä nuo syytökset kumpusivat, mitä ne oikeasti kysyivät: välitäthän, rakastathan, kuulunhan elämäsi, ethän hylkää?

Sen jälkeen oli helpompi ottaa syytökset vastaan rauhallisena ja vastata todellisiin kysymyksiin niiden takana.

Aika on osoittanut julman joustamattomuutensa muullakin tavalla. Kun yksitoista vuotta juuri täyttäneenä

pois kotoa sijoitettu lapsi palaa viiden ja puolen vuoden päästä, ei sieltä tulekaan takaisin sama pikkutyttö, vaan 16-vuotias nuori. Päivänselvää, joo tietysti, mutta samalla joku osa minusta tajusi sen vasta paluun koitettua.